

เทศน์เช้า วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา เห็นใหม่ ประเพณีวัฒนธรรม ศาสนวัตถุ ศาสนธรรม ศาสนพิธี ศาสนบุคคล

ศาสนา ศาสนาใด ศาสนาด้วยบุคคล ศาสนาด้วยพิธี ศาสนาด้วยวัตถุ ถ้าศาสนาธรรม เห็นใหม่ เป็นแก่น เป็นแก่นที่เป็นนามธรรมที่จับต้องได้ยาก

ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลงทุกวันนี้ละ คุณติ เข้าฤดูหนาว เราหนาว เราก็หาเครื่องนุ่งห่มเพื่อความอบอุ่น เรามีครูมีอาจารย์นะ เราจะมี ความอบอุ่นของเรา มีความอบอุ่นเพราะอะไร เหมือนคนมีพ่อแม่ มีแม่ เด็กถ้ายังพ่อแม่มีแม่อยู่ละ มันยังนอนใจ มันยังเล่นของมันตามประสา ถ้าพ่อแม่ตายแล้วละ เด็กนั้นจะต้องพยายามยืนในสังคมให้ได้ เด็กนั้นต้องมีอาชีพ

เวลาเราอยู่กับครูบาอาจารย์ เรามีความอบอุ่น แต่ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์นะ เราจะหนาวเหน็บ ความหนาวเหน็บของเราเพราะอะไร เพราะว่าเราไม่มีหลักใจ แต่ถ้าเรามีหลักใจของเรา เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์อยู่เราก็คืออยู่กับครูบาอาจารย์ เราก็มีหลักของเราละ แต่ด้วยความกตัญญูกตเวที

หลวงตาท่านบอกว่า เจอรูปหลวงปู่มันไม่ได้ ใจมันลง ใจมันลง ไปที่ไหนก็แล้วแต่ เห็นภาพหลวงปู่มันไม่ได้ เห็นภาพหลวงปู่มันแล้วจะหลบเลย จะหลบ เห็นใหม่ นี่ไง เพราะใจมันลง

คำว่า “ใจเราลง” คือเรามีที่ยึดที่หมาย เรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์ มันมีจุดยืน คนมีจุดยืน คนมีหลักมีเกณฑ์ ทำสิ่งใดก็ไม่ผิดพลาด แต่คนไม่มีหลักมีเกณฑ์ คนมันเลื่อนลอย เพราะความเลื่อนลอยของเรานี้เราถึงได้หนาว เราหนาวเหน็บต่อเมื่อเราไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ในหัวใจของเรา

ถ้าเราจะทำให้หายหนาวเหน็บของเรา เราต้องหาหลักหาเกณฑ์ในหัวใจของเราให้ได้ ถ้าหาหลักหาเกณฑ์ในหัวใจของเรา เห็นใหม่ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” เราจะอุปัฏฐากองค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คืออุปัฏฐากหัวใจของเรา แต่เราไม่รู้จักหัวใจของเรานะ หัวใจของเรา มันส่งออก

อารมณ์ความรู้สึกไม่ใช่ใจ อารมณ์ความรู้สึกเป็นการแสดงออกของใจเท่านั้น ใจมันเป็นพลังงานเฉยๆ

“จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส”

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส มันผ่องใส มันแสดงตัวได้อย่างไร มันจะผ่องใส น้ำในภาชนะที่ใส เราจะไม่รู้เลยว่าน้ำนั้นมีหรือไม่มี ถ้าเราเติมสีไปในน้ำนั้น เราจะเห็นว่าในภาชนะนั้นมีน้ำ จิตของเรา ถ้าไม่คิด เราไม่รู้ว่ามีจิตนะ เราอยู่เฉยๆ เรานึกว่าเราเป็นคนตาย เหมือนคนไม่มีหลักมีเกณฑ์ คนไม่มีแก่นสาร แต่ถ้ามีความรู้สึกขึ้นมา เจ็บปวด ช้ำใจ ทุกข์ใจ มันทุกข์เพราะอะไรล่ะ

น้ำมีสี มีค่า น้ำไม่มีสี ไม่มีค่า น้ำใส น้ำสะอาด

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

แม้แต่ใจตัวเองก็ไม่รู้จัก แม้แต่ในศาสนบุคคลก็ไม่รู้จัก ไม่รู้จักอะไรเลย แต่อ้างว่าเป็นชาวพุทธ รู้ไปทุกเรื่อง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ไปหมด แต่ไม่รู้จักตัวเอง ตัวเองนี้ ไม่รู้จักเลย ไม่รู้จักเพราะอะไร เพราะไม่มีการกระทำ ไม่มีการกระทำนะ เห็นไหม

ทุกคนรู้ดีชั่ว แต่เอาใจตัวเองไว้ไม่ได้ ทุกคนรู้ดีชั่ว สิ่งใดเป็นความดีความชั่วรู้หมดแหละ แต่ยับยั้งใจตัวเองไม่ได้ ศาสนาสอนนะ ละชั่ว ทำดี ละชั่ว ทำดี แต่มันละชั่วไม่ได้ ละชั่ว ชั่วของใคร ดีก็รู้ว่ายั่วดี แต่ทำไม่ได้ ทำไม่ได้เพราะเหตุใด ทำไม่ได้เพราะไม่มีการฝึกฝนใจ

มันอยู่ที่การฝึกฝน “ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ” การปฏิบัติฝึกฝนใจของเรา เราต้องบังคับใจเรา เห็นไหม เราถือศีลก็ต้องบังคับ

นี่เรามาทำบุญกันทำไม อุดส่าห์กระเสือกกระสนมาทำบุญ ทำบุญเพื่ออะไร? ก็ทำบุญเพื่อไอ้ที่เราไม่รู้จักมันนั่นล่ะ ไอ้พลังงานตัวนี้เรายังค้นคว้ามันไม่เจอ ถ้าพลังงานตัวนี้เราค้นคว้ามันไม่เจอ เห็นไหม เราค้นคว้าพลังงานเราไม่ได้นะ

จิตเดิมแท้ที่ส่องใส มันส่องใส มันเป็นสากล มันเป็นนามธรรม มันเป็นพุทธะ เห็นไหม ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แต่เราอยู่ด้วยอารมณ์ความรู้สึก เราอยู่ด้วยอาการของมัน เราอยู่ด้วยความคิด เราอยู่ที่กាកเมือง

กากของมันนะ ความรู้สึกความนึกคิดนี้เป็นกากของพลังงาน พลังงานมันขับเคลื่อนไปแล้ว มันทิ้งแต่กาก ทิ้งแต่สิ่งของเสียไว้ ความรู้สึกของเราเป็นกากของมัน แล้วเราหาตัวมันไม่เจอ ใจ หาตัวมันไม่เจอเพราะเราไม่มีการกระทำ พอเราไม่มีการกระทำ เวลาทำเราก็กักแต่เอากากใจ เอาแต่เศษทิ้ง “ว่างๆ สบาย”

ว่างๆ นั้นอารมณ์ความรู้สึกแล้วนะ มันรู้สึกว่าง มันรู้สึกว่างเปล่าว่าง เราคิดเอาเอง เราคิดเอาเองว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี่กากความคิด กากความรู้สึก กากทั้งนั้นนะ เราไม่ได้ความจริง เห็นไหม

แต่ถ้าเรามีความตั้งใจ เรามีความตั้งใจนะ จากกาก จากความคิด เห็นไหม พุทโธก็เป็นความคิด เวลาเราระลึกคำปริกรรมนี้เป็นความคิดหมด ปัญญาอบรมสมาธิก็เป็นความคิด นี่จาก กาก เห็นไหม กากนี้มันมาจากไหน กากนี้ใครคายออกมา กากนี้มันมีที่มาที่ไป ถ้าจากกาก พุทโธๆ มันจะสงบเข้าไปสู่พลังงานตัวนั้น

ถ้ามันเข้าสู่พลังงานตัวนั้น เราต้องมีความตั้งใจสิ เราต้องมีความจริงใจสิ ถ้าเรามีความจริงใจ เรามีความตั้งใจของเรา เราจะไม่เหินห่างในหัวใจของเรา ถ้าเรามีจุดยืนของเราละ เราเข้าใจทั้งหมด

โลกนี้มีเพราะมีเรา โลกนี้มีเพราะมีหัวใจ ถ้าหัวใจมันโดนทำลายแล้ว เห็นไหม นี่บอกว่า “จิตเป็นอมตะ จิตเป็นนามธรรม”

จิตไม่มี ถ้าจิตมี มีภพ แต่ถ้าทำลายแล้วนะ หลวงตาท่านบอก “เป็นธรรมชาติ” มันเป็นธรรมชาติ มันไม่มีใครเป็นเจ้าของ มันเป็นเจ้าของตัวมันเอง มันมีอิสระใจ

แต่นี้เราเป็นเจ้าของ เจ้าของคืออะไร? เจ้าของคืออดีต เจ้าของคือตัวตน ถ้ามีเจ้าของก็มีภพ ถ้ามีตัวตนก็มีภพ ถ้ามีตัวตนก็มีการเกิด ถ้ามีตัวตนก็มีทุกข์ อย่าง เห็นไหม เวลามันทำลาย มันทำลายอย่างไร ถ้ามันทำลายใจของมัน เราจะไม่เหินห่างเลย

เราหนาว เราสั้น เราจั่นก เราหาที่พึ่ง ถ้าหาที่พึ่งของเรานะ ขนาดเวลาเรามีภพชาตินะ คำว่า “ภพชาติ” หลวงตาท่านบอกอยู่ว่า ไอ้คนที่ดูถูกนรกสวรรค์ ดูถูกทุกอย่าง ถ้าลมหายใจมันขาด มันจะรู้เลยว่ามันมีหรือไม่มี

สิ่งที่มันมีอยู่นี้เพราะภพชาติมันรองรับ เพราะคุณงามความดี เราถึงได้เกิดมาในสถานะของมนุษย์ ความเป็นมนุษย์ ภพชาติเรามันรองรับไว้ ดีหรือชั่วมันทับซ้อนไว้ เดียวเวลาลมหายใจมันขาด มันต้องเป็นไปตามนั้น จิตมันจะเป็นไปตามนั้น จิตมันไปตามค่าของการกระทำ กรรมดีกรรมชั่ว มันจะให้ค่ากับตรงนั้น

ที่ดูถูกดูแคลนกันไว้นั้นนะ สิ่งที่ถูกดูถูกดูแคลน มันดูถูกดูแคลนเพราะอะไร เพราะมันมีสถานะของความเป็นมนุษย์นี้อยู่ เหมือนเราเห็นคนเข้าคุกเข้าตาราง เรายินดี เราเยาะเย้ยถากถางเขา “ทำดีทำชั่วต้องเข้าคุกเข้าตาราง เราอยู่ เราไม่ต้องเข้า”

สถานะมึงยังไม่ถึง เดียวมึงโดนจับเข้าตารางแล้วมึงจะรู้ว่ามึงก็ต้องเข้า ถ้าใจมันขาด ลมหายใจขาด มันไปตามสภาวะของมัน ที่ถูกดูถูกดูแคลนนั้นส่วนที่ถูกดูถูกดูแคลนนะ นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตของเรา เราจะรักษาของเราอย่างไร เราจะทำใจของเราอย่างไร ถ้าเรามีจิต มีสติปัญญา เห็นไหม

รู้ดีรู้ชั่วทุกคน ทุกคนก็รู้ดีรู้ชั่ว แต่รู้ดีรู้ชั่ว หยาบอ่อน หยาบละเอียด แตกต่างกัน รู้ดีรู้ชั่วของโลกเขา เห็นไหม ข่าวดารสังคมต่างๆ เป็นประโยชน์ทั้งนั้น การตลาดถ้ารู้เขารู้เรา รบร้อยครั้งก็ชนะร้อยครั้ง รู้เขารู้เรา

แต่ถ้าเป็นธรรมดา รู้เขารู้เรามากเท่าไรก็แบกโลกมากเท่านั้นละ

ข่าวสารมันเป็นประโยชน์ เห็นไหม ข้อมูลข่าวสารมันเป็นประโยชน์กับโลก แต่ไม่ใช่ว่าประโยชน์กับการปฏิบัติเลย เพราะข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องของคนอื่นทั้งนั้น เรื่องหัวใจเรายังไม่รู้จักเลย ใจอยู่ไหน ตัวตนอยู่ไหน สติอยู่ไหนยังไม่วุ้เลย แต่รู้ข้อมูลข่าวสารไปหมด เห็นไหม นี่ดีของใคร

ถ้าดีของโลก ข้อมูลข่าวสารก็เป็นประโยชน์กับโลกเขา แต่ของเรา ข้อมูลข่าวสารของเราละ เอ็งเกิดมาจากไหน เอ็งเกิดมาจากไหน ข้อมูลของกู มึงมาจากไหน แล้วมึงมาอยู่ทำไม แล้วมึงจะไปไหนของมึงอีกละ ข้อมูลนี้มีใครรู้? ไม่มีใครรู้เลย นี่ความดีของใคร

ความหยาบ ความละเอียด แตกต่างกันนะ ฉะนั้น เราจะมีจุดยืนของเรา แล้วถ้าเรามีจุดยืนของเรา ถ้ามีสติขึ้นมา ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ จิตมันมีความสุขสงบของมันพอสมควร “อืม! เราอยู่นิ่งเฉยนะ ที่เกิดมาเพราะไอ้ตัวนี้มันพาเกิด ถ้าตัวนี้พาเกิดแล้วเราจะทำงานต่อไปอย่างไร” วิปัสสนาจะเกิดตรงนี้ ถ้าจิตมันสงบแล้ว มีหลักมีเกณฑ์แล้ว มันจะใช้ปัญญาของมัน ใคร่ครวญของมัน นี่มันไม่มีในศาสนาใดๆ เลย

หลวงตาท่านพูดประจำ “จะมีแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นที่ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ ไม่มีศาสดาใด ไม่มีลัทธิใด ประกาศตนว่าเป็นพระอรหันต์”

ในสมัยพุทธกาล ที่ว่าพวกเดียรถีย์ พวกนิครนถ์ เขาบอกว่าเป็นพระอรหันต์หมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนบิณฑบาต มีเวลาเหลือ จะไปปฏิสังขารกัน เขาตอบไม่ได้หรอก หนัไหนก็ไม่รู้ หนัลงนรกอเวจี

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ แล้วเป็นพระอรหันต์เพราะอะไร เห็นไหม เวลาไปเทศน์ปัจฉิมวชิรย์ แล้วปัจฉิมวชิรย์เห็นว่ามานันอาหารของนางสุชาดา ก็ว่ากลับมาอีกมาก ก็ต่อต้านเลย นึกกันว่าถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาไม่ต้องรับ

“คนมักมากมาแล้ว เวลาอยู่ด้วยกันไม่เอาไหนเลย เวลาปฏิบัติทศกฐินเสร็จแล้วก็ไปมักมาก ตอนนี้ไม่มีใครดูแลแล้วก็จะมาหาเรา” นี่นึกกันว่าไม่รับนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาถึงนะ ด้วยความคุ้นเคยก็รับหมดเลย แล้วก็ทำปฏิสังขาร แล้วเทศน์ธัมมจักขุ เห็นไหม แล้วมันยังมีการถือดีชิงชังขึ้นอยู่ เพราะว่าจิตใจมันมีทิฐิมานะ

“เมื่อก่อนไม่เป็นก็ว่าไม่เป็น เดียวนี้เป็นแล้วก็ว่าเป็นแล้ว เคยได้ยินคำพูดอย่างนี้ไหม เคยได้ยินไหม”

เพราะคนที่เป็นสุภาพบุรุษ ไม่เป็นก็บอกไม่เป็น ไม่เคยโกหกมดเท็จ แต่วันนี้พอเป็นแล้วเป็นเพราะอะไร เป็นเพราะอะไร เป็นเพราะ “เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ”

ถ้ากิจ ๑๒ อย่างยังไม่ทำได้แล้ว จะไม่ปฎิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ สัจจญาณ กิจจญาณ กิจการกระทำของใจมันมี แต่การกระทำของเรามันไม่มีกิจจญาณ ไม่มีงานกระทำ คนไม่มีงานมันจะมีผลตอบแทนมาได้ยังไง คนที่มีผลตอบแทนนั้นมันต้องมีกิจกรรม มันต้องมีงานทำของมันขึ้นมา แล้วจิตใจมันทำอะไรขึ้นมา มันทำอะไรขึ้นมา เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฎิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์เพราะเหตุนี้ไง ปฎิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์มันก็มีเหตุด้วย ไม่ใช่ว่าปฎิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์แล้วมันก็หันซ้ายหันขวา

ทหารเวลายันฝึกแถวนะ มันหันอยู่ทุกวัน เณรมันฝึกทุกวัน หันซ้ายหันขวา กลับหลังหันด้วย...มันหันลงนรก! แล้วเราจะหันไปไหนกัน

อย่างนี้เพราะมันไม่มีกิจจญาณ มันไม่มีสัจธรรม ปฎิญาณตนเฉยๆ แต่ไม่มีเหตุผลรองรับ ถ้าเป็นพระอรหันต์ มันมีอะไรรองรับ มันมีความจริงอะไรรองรับ

ความรองรับคือความจริงอันนั้นไง ถ้าความจริงอันนั้น เห็นไหม เพราะจิตเรามีการกระทำ เรามีครูมีอาจารย์นะ เราจะไม่นับหนวในหัวใจ ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราปฏิบัติของเรา เราหาจุดยืนของเรา เห็นไหม ทำบุญกุศลก็เพื่อเรา แล้วมันมีปัญญาขึ้นมาก็เพื่อเรา แล้วปฏิบัติขึ้นมา สัจธรรมนี้เกิดขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เราจะมีความอบอุ่นในหัวใจ

เรามีความอบอุ่นต่อเมื่อเรายังพึ่งตัวเองไม่ได้ ครูบาอาจารย์ทุกคน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังแสวงหาขนาดไหน ถ้าในเมื่อเรายังพึ่งตัวเองไม่ได้ เราก็หาที่พึ่ง หาที่พึ่ง หาผู้ชี้นำ เห็นไหม ผู้ชี้นำ ผู้นำทาง

เวลาเขาไม่ต้องการพึ่งใครเลย เขาต้องการเข็มทิศ มีเข็มทิศอันเดียวก็เข้าป่าได้แล้ว แต่เขาต้องพึ่งพาเข็มทิศนะ ธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนเข็มทิศ แล้วเข็มทิศนี้อ่านออกไหม เข็มทิศชำรุดไหม เราอ่านค่าเข็มทิศถูกหรืออ่านค่าเข็มทิศผิด

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมา มีครูบาอาจารย์ที่ผ่านประสบการณ์โดยใช้เข็มทิศนั้น แล้วเดินป่าผ่านทะเลอุปายไปแล้ว แล้วเวลามาสั่งสอนเรา มากอยชี้นำเรา เข็มทิศมันพูดไม่ได้นะ แต่ครูบาอาจารย์คอยบอกว่าผิดถูกได้อย่างไรนะ ถ้าเรามีอย่างนี้ มีที่พึ่งอย่างนี้ เราก็อาศัยพึ่งครูบาอาจารย์ไป

แต่ถ้าเมื่อถึงกาลเวลา เห็นไหม ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลง ฤดูกาลมันต้องหมุน มันเปลี่ยนแปลงของมันไป โลกนี้เป็นอนิจจัง แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องปรินิพพาน ทุกคนเกิดมาแล้วต้องตายหมด ครูบาอาจารย์ก็ต้องตายไปข้างหน้า เราก็ต้องตายไปข้างหน้า แล้วเราจะมีอะไรเป็นที่พึ่งของเรา

ถ้ามีที่พึ่งของเรา ครูบาอาจารย์ตายไปแล้ว เราก็จะตายไปต่อไป แต่เราตายไปด้วยความอบอุ่น ไม่ใช่ตายไปด้วยความที่เราถูกเหยียดหยามว่านรกสวรรค์ไม่มี มรรคผลไม่มี ดูถูกดูแคลนกันไป

แต่ความดูถูกดูแคลนนั่นมันเป็นแค่ความรู้สึกความนึกคิด ความจริงคือความจริง สิ่งที่มีอยู่คือสิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ คนที่มีหัวใจ คนที่มีความเคารพศรัทธา เขาได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น ไอ้ที่ถูกดูถูกดูแคลน มันไม่ได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น แล้วสิ่งนั้นยังเป็นผลให้ตัวเองต้องไปประสบสัมผัสด้วย

ประสบสัมผัสเพราะเป็นข้อเท็จจริงไง ผลของวิญญูะไง ผลของการเกิดและการตาย ผลของเวรของกรรมไง ใครจะปฏิเสธอย่างไรมันก็ต้องอยู่อย่างนั้น ปฏิเสธก็ต้องไปสัมผัส ไปตามเวรตามกรรมนั้น

ถ้าไม่ปฏิเสธ แล้วมีการกระทำ มีความพร้อม แล้วเราจะไปของเรา เห็นไหม ความอบอุ่น ความมั่นคง มันแตกต่างกัน เราเป็นคนมีสติปัญญา เราเกิดมามีความรู้สึก เราต้องมีสติและมีปัญญา แล้วทำประโยชน์เพื่อประโยชน์เรา เอวัง